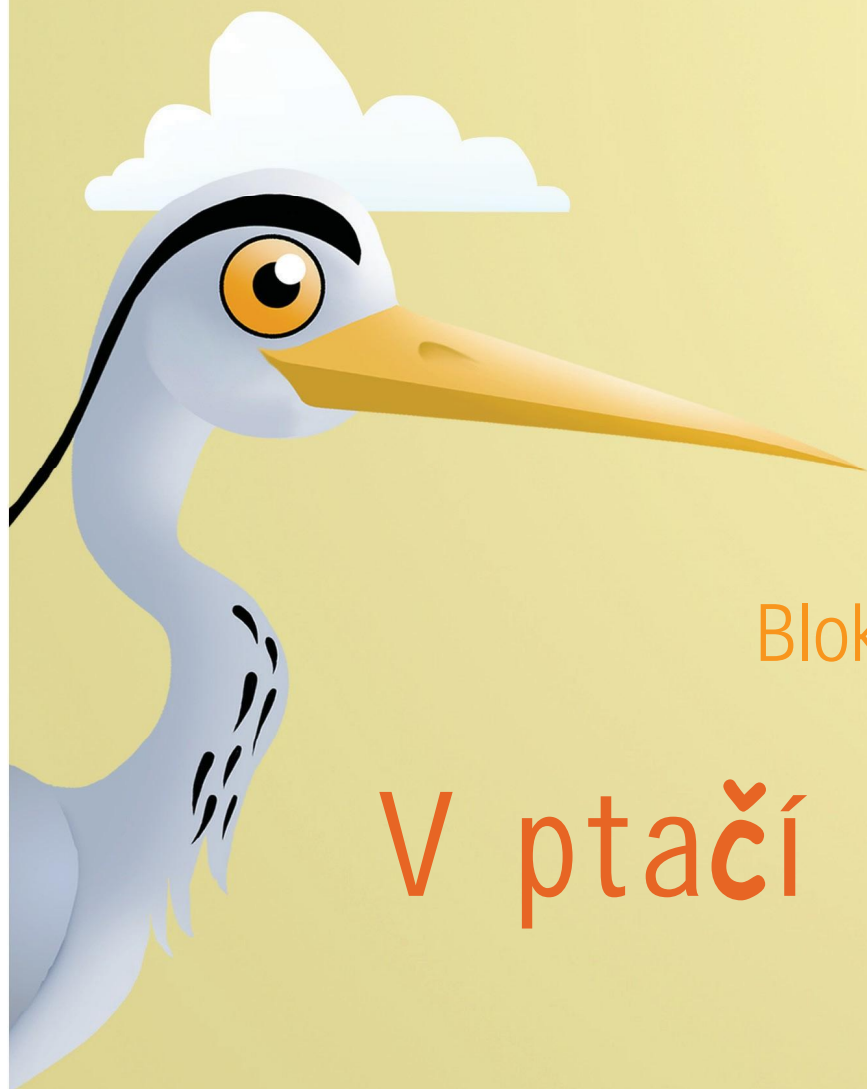

Pracovní listy
Mladší školáci

Blok 3:

V ptačí spižírně

Blok 3:

V ptačí spižárně

Pozadí: Připravte velký obrázek krmítka a upevněte ho na stěnu spolu s různými ptáky, které děti znají. Najděte místo, kam budete ukládat potravu pro ptáky.

Konkrétní úkoly	Najdou ptáci v našem okolí potravu? Jaké rostliny můžeme vysadit, aby zahrada dala ptákům více potravy?	Čím krmit ptáky v zimě? Jak vyrobit krmítko a kam ho umístit?	Jaké ptačí druhy létají na krmítko? Jaké ptačí druhy zimují v Česku?
<p>Venkovní aktivity</p>	<p>Je vaše obec a zahrada vhodná pro ptáky? Pokud nevíte, pracujte s blokem 5.</p> <p>Během vycházky pozorujte, jak a kde ptáci hledají potravu.</p> <p>Pátrejte po rostlinách, které přinesou ptákům potravu na podzim a v zimě. Použijte kartu Ptačí dobroty (S3/A/1), vyhledávejte další informace.</p> <p>Naplánujte a udělejte novou výsadbu.</p>	<p>Je čas vyrobit krmítko (S3/B/1) a naplánovat rozmístění v zahradě. Vyvěste včas – ptáci se musí naučit na krmítko chodit.</p>	<p>Ptačí krmítko umístěné před okny přináší mnoho zajímavých pozorování (S3/C/1). Průvodce (S3/C/2) zobrazuje ptačí druhy, které nejčastěji spatříme na krmítku – naučte se je poznávat.</p> <p>Výlet na ptačí zimoviště (třeba vodní plochy v parku, řeky nebo rybníky (S3/C/3)). Během výletu pozorujte chování ptáků. Jak zvládají zimu?</p>
<p>Pozorování a pokusy</p>		<p>Ptačí potrava v Ptačí jídelně (S3/B/2).</p> <p>Sbíráme plody, kterými můžeme krmit během zimy (S3/B/3). Myslíme na to, že ptáci s různými zobáky jedí různou potravu.</p>	<p>Pokud ptákům připravíte dobrou potravu, odměnou bude pozorování zajímavých druhů na krmítku a jejich chování. Prezentace (S3/C/4) je fotoreportáž z jedné „ptačí jídelny“.</p>
<p>Výtvarná a grafomotorická cvičení</p>	<p>Využijte znalosti z pozorování v terénu. Vytvořte ptačí zahradu.</p>	<p>Hledáme ptačí pochoutky (S3/B/4).</p>	<p>Vytvořte album s kresbami či fotografiemi ptáků, které navštěvují vaše krmítko, a doplňte je popisky.</p>

Pracovní listy 1. stupeň

Konkrétní úkoly	Najdou ptáci v našem okolí potravu? Jaké rostliny můžeme vysadit, aby zahrada dala ptákům více potravy?	Čím krmit ptáky v zimě? Jak vyrobit krmítko a kam ho umístit?	Jaké ptačí druhy létají na krmítko? Jaké ptačí druhy zimují v Česku?
Jazykové a literární úlohy	Napište nebo nakreslete řediteli školy žádost o nákup rostlin, které pomohou ptákům přežít zimu ve školní zahradě.	Křížovka (S3/B/5) – jaké ptačí dobroty jsou ukryté v křížovce?	Připravte divadelní představení nebo scénku, kde budou v hlavních rolích ptáci vašeho krmítka. Využijte vlastní pozorování i další zdroje informací.
Matematika	Navrhnete Ptačí zahradu (S3/A/2) . Při projektování pracujte s pojmy přímo, kolmo, rovnoběžně, násobte, dělte.	Počítejte množství surovin na výrobu lojové šišky (S3/B/6) .	Na tabuli umístěte schematický obrázek krmítka a několika druhů ptáků, včetně těch, kteří na zimu odlétají (např. vlaštovka, špaček, rorýs, vlha). Kde udělal malíř chybu?
Hry a soutěže	Upevni své znalosti, co potřebují ptáci k životu ve venkovní hře Ptačí domov (S3/A/3) .		Zahrajte si stínové divadlo, kde budou hrát siluety ptačích druhů z vašeho krmítka.

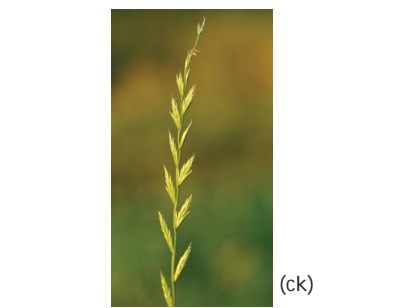

Ptačí dobroty

Mnozí ptáci mají rádi plody a semena. Zjisti, jestli tyto rostliny rostou ve školní zahradě nebo v její blízkosti.

Pamatuj, že mnohé ptačí pochoutky mohou být pro lidi nebezpečné. Nech je ptákům!

 (iM)	 (iM)	 (iM)
jeřabina	hloh	šípková růže
 (iM)	 (ck)	 (iM)
arónie	dřišťál	brslen
 (iM)	 (iM)	 (iM)
lískový ořech	vlašský ořech	jabloň
 (iM)	 (iM)	 (iM)
kalina	střemcha	rakytník

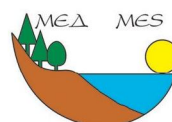
 (iM)	 (iM)	 (iM)
slunečnice	štetka	pcháč
 (ck)	 (px)	 (ck)
trávy	merlík	šťovík

Kolik druhů těchto dobrůtek jsi v okolí pro ptáky objevil/a?

Bude to ptákům stačit, co myslíš?

Bylo by možné nějakou z rostlin vysadit?

Kam a jak to udělat?

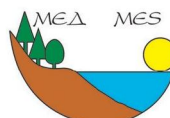

Projektujeme ptačí zahradu

Otázky a úkoly:

1. Máš k dispozici 5 hlohů, 8 kalin a 7 keříků šípkové růže. Vysaď je ve 3 rovnoběžných řadách tak, aby v každé řadě byl stejný počet keřů každého druhu. Kolik keřů se ti nevešlo? Jaké druhy zbyly?
2. Druhá třída se rozhodla vysadit jeřabiny podél plotu, který je 10 m dlouhý. Stromy mají být v rozestupu 2 m. Kolik stromů potřebují?
3. Navrhni svoji vlastní ptačí zahradu (na samostatný papír).
 - a. Urči rozměry.
 - b. Navrhni rostliny.
 - c. Rozmísti je v rámci zahrady.

Venkovní hra „Ptačí domov“

Místo:

oplocený prostor u školy nebo školky

Počet účastníků:

11 až 19 osob

Nezbytné pomůcky:

samolepky nebo kartičky se jmény nebo obrázky ptáků

Pravidla hry:

Rozdělíme účastníky do ptačích rodin (maximálně 4 osoby na rodinu). Každá rodina si losuje jméno (koňadry, vrabci, rorýsi, straky, čejky, kachny, datli, sovy, ...). Úkolem ptačích rodin je najít si domeček, který je pro ně nejlepší, nejlepší místo k životu.

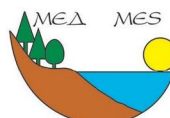
Místo by mělo splňovat tyto 4 podmínky:

- možnost úkrytu
- dostatek potravy v okolí
- přístup k vodě
- bezpečí (co nejdále od lidí a nepřátel)

Hráči mají 10-15 minut na splnění úkolu. Potom se všichni vrátí k učiteli, který vyhlásí soutěž o nejlepší vybrané místo. Celá skupina přechází od jednoho domku ke druhému a podle pravidel je oznámkuje.

Je to příležitost k hovoru o životních podmínkách různých druhů ptáků.

Konečná známka by měla určit, jak užitečný je zvolený „domek“ jako místo k životu pro daný druh.

Jak vyrobit krmítko?

Pomůcky:

Prázdnou krabici od džusu (má povrchovou úpravu zevnitř i zvenčí), klacík, netoxické barvy, drát na upevnění, jehla

Otázky a úkoly:

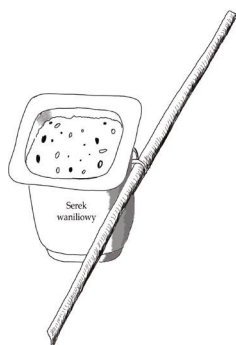
Ve výšce několika centimetrů ode dna vystřihni otvor, který bude pro ptáky vstupem do krmítka. Pod ním musí zůstat prostor na krmení. Do dna propíchni jehlou několik malých otvorů, aby v krmítku nezůstávala při dešti voda. Pod otvorem udělej větší otvor a upevni do něho dřívko. Další otvor vytvoř v horní části krabice tak, aby se jím dal protáhnout drát na upevnění krmítka. Hotové krmítko si ozdob dle svých představ.

(Mk)

Použití:

Na různá semínka a zrní, sušené plody.

Pomůcky:

kelímek od jogurtu, provázek

Otázky a úkoly:

Vytvoř 2 otvory v horní části kelímku a protáhni jimi provázek, kterým krmítko přivážeš na větev, plot nebo zábradlí.

Použití:

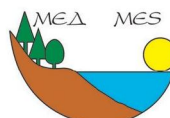
Krmítko naplníme směsí tuku, semínek a sušených plodů, necháme zatuhnout.

(Mk)

Pravidelně kontroluj krmení, aby nezačalo plesnivět.

Vyměňuj krmení, které promoklo.

Pokud začneš krmit, krm po celou zimu. Ptáci si tak na krmítko zvyknou a budou létat pravidelně.

Jídelní lístek „Ptačí jídelny“

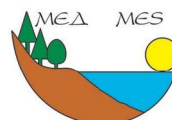
Připravte menu pro „Ptačí jídelnu“. Pozorujte s dětmi ptáky v okolí školy a na krmítku, čím se nejčastěji krmí. Můžete pátrat i v knížkách a na internetu. Připravte si obrázky různé ptačí potravy.

Přemýšlejte nad rozdíly v potravě ptáků, kteří u nás zůstávají na zimu a těch, kteří odlétají.

Připravte jídelní lístek do „Ptačí jídelny“.

Z čeho si můžete udělat zásoby do krmítka?

Druh	Potrava v létě	Potrava v zimě
sýkora koňadra	hmyz (dospělci i housenky), pavouci	slunečnicová semena, larvy hmyzu pod kůrou stromů, semena dalších rostlin
kos	žížaly, brouci, plži a další bezobratlí	jablka, semena rostlin
vrabec	zrní (oves, pšenice), rostlinná semena, listové pupeny, hmyz	semena rostlin, ovoce, odpadky z kuchyně
čáp bílý	žáby, myši, plazi, krtci, ryby, brouci, kobyly	brouci, sarančata, cvrčci, myši, plazi
vlaštovka	drobný létající hmyz (mouchy, motýli, brouci, komáři)	jako v létě
špaček	hmyz a jeho larvy, žížaly, plži, drobné šřavnaté plody (třešně, rybíz,...)	jako v létě
straka	brouci, pavouci, žížaly, ještěrky, plži, zrní, ptačí vejce a mláďata, odpadky lidské stravy	semena, ovoce, odpadky z kuchyně

Zimní „Ptačí jídelna“

POZOR! Vše připravujte bez soli, cukru a dalších konzervantů! Proč?

Sbírejte plody, kterými budete v zimě krmit ptáky.

	Semena slunečnice – výborný pokrm pro většinu ptáků: různé sýkory, zvonky, čížky, vrabce, konopyky, brhlíky, kosy i hrdličky
	Obilí – pšenici, kukuřici i oves uvítají vrabci, zvonci, stehlíci i dlasci. Pro menší ptáky můžeme zrní lehce rozemlít.
	Proso – doplněk jídelníčku pro vrabce i pěnkavovité ptáky: zvonky, konopyky, stehlíky, čížky
	Ovoce – drozdi, kosy, dlasci, ale i brkoslavi uvítají ovoce jak rostoucí na stromech (jablka, jeřabiny), tak to, které dáme do krmítka. Na podzim nasbírané jeřabiny, hloh, šípky a další plody jsou vítaným zpestřením jídelníčku pro mnoho ptáků.
	Ořechy – můžeme dávat rozlouskané i celé. Šplhavci a sojky se dovedou dostat i do nerozlousknutého ořechu, sýkorky a další ptáci vyklouou vnitřek z rozpůleného. V žádném případě nepoužíváme žluklé ani solené oříšky.
	Tuk, špek, slanina, lůj – velmi vhodný pro sýkory a další hmyzožravé ptáky, kteří potřebují hodně energie vzhledem k jejich aktivnímu způsobu života i během zimy. Vhodné jsou lojové koule, které nepodléhají tak rychle zkáze a jsou doplněny i semeny.

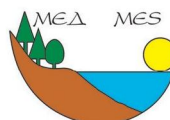

Co je ptačí pochoutka?

Ptáci nemohou jíst vše, co lidé. Zakroužkuj, co je vhodné do krmítka. Na čem by si pochutnal kačer? Co není vhodné pro nikoho? Proč?

(Mk)

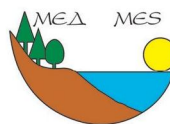

Co patří do ptačí spižírny?

V křížovce se pomíchalo jídlo lidské s ptačím. Najdi a vybarvi ptákům to pro ně.

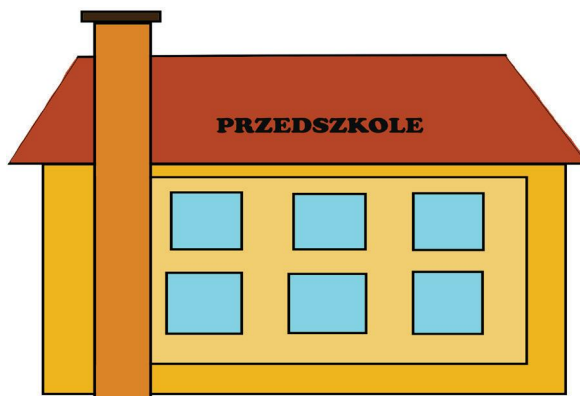
J	Ř	U	C	U	K	R	Z	J	B	A
P	Ř	D	A	R	O	N	I	E	R	N
Š	Í	P	E	K	B	I	Á	Ř	A	S
E	Z	M	R	Z	L	I	N	A	M	L
N	E	R	Ě	Š	I	O	O	B	B	A
I	K	O	K	F	H	V	T	I	Ů	N
C	K	Ř	A	G	A	E	R	N	R	I
E	T	E	P	R	O	S	O	Y	K	N
A	G	CH	L	E	B	A	D	Í	Y	A
L	S	L	U	N	E	Č	N	I	C	E
K	N	E	D	L	Í	K	Y	I	K	M

Krmíme ptáky

Otázky a úkoly:

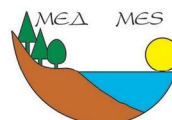
1. Děti ze školky připravily 10 lojových koulí pro ptáky. Chtějí vyvěsit do každého okna stejný počet koulí. Kolik jich ještě musí vyrobit?
2. Vytvoř i ty pochoutku pro ptáky:

Pomůcky:

- borové šišky s upevněným provázkem na pověšení na větev
- alobal
- miska
- semena slunečnice
- různá další semínka (oves, proso, obilí)
- vyloupané ořechy
- nesolené sádlo

Otázky a úkoly:

1. Odměř:
 - a. 3 odměrky slunečnice
 - b. 2 odměrky dalších semínek
 - c. 1 odměrka ořechů
 - d. 1 odměrka sádla
2. Vše dej do misky a dobře zamíchej.
3. Naplň směsí borové šišky.
4. Každou hotovou šišku zabal do alobalu.
5. Nech ztuhnout v chladničce.
6. Co s připravenou potravou uděláš?.....

Ptáci na krmítku

Pozorování ptáků na krmítku je poučné i dobrodružné. Za krátkou dobu rozeznáš jednotlivé ptačí druhy a budeš o nich vyprávět mnoho zajímavostí.

1. Kolik ptačích druhů létá na krmítko v jednotlivých dnech?

1. den	2. den	...							

2. Pomocí obrázků nejčastějších návštěvníků krmítek zkus poznat, které ptačí druhy k vám zavítaly.

1. den	2. den							

3. Pozoruj, jak se ptáci krmí.

Jak se ptáci chovají?	Vlezou dovnitř do krmítka.	Jsou zavěšeni na okraji krmítka.	Sbírají potravu na zemi.	Jiný způsob krmení? Nakresli na zadní stranu.
Které ptačí druhy?				
Kde ptáci jí?	přímo na krmítku	na zemi pod krmítkem	Vezmou potravu z krmítka do zobáku a letí ji sníst jinam.	Zavěšují se na lojové koule.
Které ptačí druhy?				

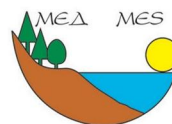
4. Které ptačí druhy navštěvují krmítko nejdříve (myšleno od rána)?
5. Jak se ptáci na krmítku chovají?

Co dělají?	Jsou klidní	Perou se	Nedovolí ostatním ptákům vstoupit do krmítka	Útočí na ptáky krmící se na krmítku	Jiné chování. Popiš.
Které ptačí druhy?					

6. Pokud má některý z ptáků na krmítku kroužek, podívej se pomocí dalekohledu, zda vidíš nápis a čísla na kroužku.

Kdyby se Ti je náhodou podařilo přečíst nebo někdy najít kroužek, nahlas jeho číslo Kroužkovací stanici Národního muzea:

<http://krouzkovaniptaku.cz/jak-nahlasit-nalez-krouzku>

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ.

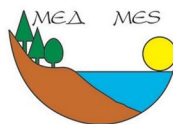

Průvodce na krmítku

Ptáci na krmítku			
Ptáci jako vrabec nebo menší			
 <p>vrabec domácí (iM)</p>	 <p>vrabec polní (iM)</p>	 <p>zvonek zelený (iM)</p>	 <p>čížek lesní (iM)</p>
 <p>sýkora koňadra (iM)</p>	 <p>sýkora modřinka (iM)</p>	 <p>sýkora uhelníček (iM)</p>	 <p>sýkora babka (iM)</p>
 <p>pěnkava jikavec (iM)</p>	 <p>pěnkava obecná (iM)</p>	 <p>čečetka (iM)</p>	 <p>brhlík lesní (iM)</p>
 <p>stehlík obecný (iM)</p>	 <p>červenka obecná (iM)</p>	 <p>střízlík obecný (iM)</p>	 <p>strnad obecný (iM)</p>

Ptáci na krmítku		
Ptáci větší než vrabec		
		
hýl obecný (iM)	dlask tlustozobý (iM)	kos černý (iM)
		
sojka obecná (iM)	drozd kvíčala (iM)	krahujec obecný (iM)
		
hrdlička zahradní (iM)	strakapoud velký (iM)	

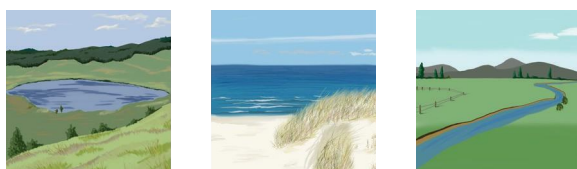
Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. PUBLIKACE JE NEPRODEJNÁ

nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Pozorování zimujících mokřadních ptáků

1. Kde se nacházíš?

2. Jak vodní plocha vypadá?

- Je zamrzlá
- Je rozmrzlá/teče
- Je částečně zamrzlá

3. Podívej se kolem a zaznamenej druhy, které vidíš.

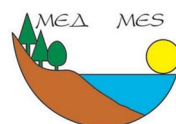
Jak se chovají?	plavou	prochází se po břehu	prochází se v mělké vodě u břehu	letí	sbírají potravu
	jsou v hejnu	chodí nebo sedí jednotlivě	čistí si peří	pronásledují jeden druhého	jiné chování, popiš

4. Kolik ptačích druhů pozoruješ?

5. Kde se ptáci shromažďují?

6. Rozhlédni se. Najdeš ptačí stopy? Kolik jich napočítáš?

Namaluj je.

Autoři:

- Grafické práce:
Wiktor Tabak
- Ilustrace:
Juan Varela (jv)
Marek Kołodziejczyk (mk)
- Text:
Iwona Majcher (UG)
Katarzyna Rosińska (UG)
Ryta Suska-Wróbel (UG)
Bogdan Moczarski (m)
Cezary Korkosz (ck)
Iwona Majcher (im)
Jadwiga Moczarska (Jm)
Karolina Kalinowska (kk)
Łukasz Zdyb (Łz)
Natalia Kann (Nk)
Pixabay (px)
- Překlad a adaptace pro české prostředí:
Gabriela Dobruská, Veronika Korittová, Jana Škorpilová

Sada materiálů **Přírodě** na dosah vznikla v rámci projektu „Skrze přírodu k lepšímu životu“. Projekt byl veden Polskou společností na ochranu ptáků (OTOP), ve spolupráci s dalšími vybranými partnery BirdLife International, mezinárodní organizací na ochranu ptáků. Jsou to: Česká společnost ornitologická (ČSO), Španělská ornitologická společnost (SEO), Slovenská ornitologická společnost (SOS), Makedonská ekologická společnost (MES) a BirdWatch Ireland (BWI). Důležitým partnerem projektu byla Univerzita v Gdaňsku, odpovědná za vznik a metodickou stránku materiálů.

Česká společnost ornitologická (ČSO) zkoumá a chrání ptáky, jejich prostředí a přírodu jako celek a svou činností k tomu motivuje i širokou veřejnost. ČSO prosazuje ochranu přírody založenou na vědeckých poznatcích a pomáhá rozvoji ornitologie i ochrany ptáků bez ohledu na politické hranice. ČSO je českým partnerem mezinárodního sdružení na ochranu ptáků BirdLife International.

Toto dílo podléhá mezinárodní licenci [CC-BY-4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)